

Konsulaarseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Konsulaarseaduse muutmine

Konsulaarseaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 9 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „või erikutse“;
- 2) paragrahvi 9 lõigetest 2 ja 3 jäetakse välja tekstiosa „ega erikutset“;
- 3) paragrahvi 10 pealkirjast ning lõigetest 1 ja 4 jäetakse välja tekstiosa „ja erikutse“;
- 4) paragrahvi 10 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;
- 5) paragrahvi 12 lõikest 1 ja § 12¹ lõikest 5 jäetakse välja tekstiosa „asutab ja selle“;
- 6) paragrahvi 12 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Konsulaarametniku konsulaartenuse ja konsulaarabi osutamise toimingud registreeritakse konsulaarametniku ametitoimingute ja diplomaatiliste passide andmekogus.“;
- 7) paragrahvi 12¹ lõikes 1 asendatakse sõna „elektrooniline“ sõnadega „riigi infosüsteemi kuuluv“;
- 8) paragrahvi 12¹ lõige 8, § 14 ja § 18 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;
- 9) paragrahvi 20 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „ja konsulaararhiivi üleandmise Välisministeeriumi määratud isikule“;
- 10) paragrahvi 25 tekstist jäetakse välja tekstiosa „konsulaararhiivi,“;
- 11) seaduse 3. peatükki täiendatakse §-dega 25¹ ja 25² järgmises sõnastuses:
„§ 25¹. Aukonsuliks kandideerija ja aukonsuli isikuandmete töötlemine

Välisministeerium töötleb aukonsuliks kandideerija ja aukonsuli isikuandmeid välissuhtlemisseaduse § 9 lõike 14 punkti 7 ja § 11⁷ kohaselt.

§ 25². Isikuandmete töötlemine aukonsuli poolt

- (1) Aukonsul töötleb isikuandmeid konsulaartenuse ja konsulaarabi osutamiseks käesolevas seaduses sätestatud alustel ja korras.
- (2) Aukonsul töötleb käesoleva seaduse § 12 lõikes 3 nimetatud isikuandmeid, arvestades käesolevas seaduses ettenähtud erisusi.
- (3) Aukonsul edastab isikuandmeid sisaldava teabe Eesti Vabariigi välisesindusele või Välisministeeriumi konsulaarosakonnale ja hävitab selle pärast igakordset konsulaartenuse või konsulaarabi osutamist.“;

12) paragrahvi 26 lõikest 2 jäetakse välja tekstiosad „, § 30¹ lõikes 2“ ja „, § 34 lõikes 1, § 35 lõikes 2“;

13) paragrahvi 26 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Konsulaarsekretär võib osutada käesoleva seaduse § 27 lõikes 1 nimetatud konsulaarteenuseid juhul, kui tegemist ei ole esmakordse Eesti kodaniku passi või isikutunnistuse taotlemisega.“;

14) paragrahvi 27 pealkiri ja lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„§ 27. Eesti kodaniku passi ja isikutunnistuse väljaandmise taotluse edastamine ning passi ja isikutunnistuse väljastamine

(1) Konsulaarametnik edastab Eesti kodaniku passi ja isikutunnistuse taotluse menetlusse võtmiseks Politsei- ja Piirivalveametile isikut tõendavate dokumentide seaduse kohaselt.“;

15) paragrahvi 27 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Konsulaarametnik või aukonsul väljastab isikutunnistuse välisriigis viibivale Eesti kodanikule isikut tõendavate dokumentide seaduse kohaselt. Nende aukonsulite loetelu, kellel on õigus väljastada isikutunnistus, kehtestatakse välisriikides Eesti riigi ja kodanike huvide kaitsmise valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga kooskõlastatult kodakondsuse ja rändega seotud tegevuste korraldamise valdkonna eest vastutava ministriga.“;

16) paragrahvi 27¹ lõige 1 ja § 30 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

17) paragrahvi 30 lõike 3 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ja §-s 31¹ nimetatud toiminguid tehakse tõestamisseaduse kohaselt, arvestades järgmisi erisusi:“;

18) paragrahvi 30 lõike 3 punktid 4 ja 5 ning lõiked 3¹ ja 3² tunnistatakse kehtetuks;

19) paragrahvi 30 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toimingul on samasugune tähendus kui kinnitamise vormis notariaalsel tõestamistoimingul.“;

20) paragrahvid 30¹ ja 31 tunnistatakse kehtetuks;

21) seadust täiendatakse §-ga 31¹ järgmises sõnastuses:

„§ 31¹. Erandkorras tehtav tõestamistoiming

(1) Konsulaarametnik võib notariaalselt kinnitada volikirju ja pärandist loobumise avaldusi erandkorras juhul, kui seda taotleb kirjalikult kinnipeetud või karistust kandev Eesti kodanik või Eesti kodanik, kelle tervislik seisund ei võimalda välisriigist lahkuda või pöörduda teenuse saamiseks asukohariigi notari või pädeva ametiisiku poole. Selline notariaalselt kinnitatud volikiri või pärandist loobumise avaldus on võrdne Eesti notari tõestatud volikirja või pärandist loobumise avaldusega.

(2) Pärandist loobumise avalduse edastab konsulaarametnik pärast kinnitamist viivitamata pärimismenetlust läbiviivale notarile.

(3) Erandkorras tehtava tõestamistoimingu eest tuleb tasuda riigilõivu.“;

22) paragrahvid 32, 34–36 ja 40 tunnistatakse kehtetuks;

23) paragrahvi 33 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Abieluvõimetõendi, perekonnasündmuse korduva tõendi ning käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2¹ nimetatud mitmekeelse standardvormi ja sellele lisatava perekonnasündmuse korduva tõendi või abieluvõimetõendi väljastamise eest, käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2² nimetatud väljavõtte väljastamise eest ning välisriigis koostatud perekonnaseisudokumentide alusel andmehõivekande tegemise eest tasutakse riigilõivu.“;

24) paragrahvi 43 lõike 4 punkti 8 täiendatakse pärast tekstiosa „sellekohane pädevus“ tekstiosaga „või“;

25) paragrahvi 43 lõike 4 punkt 9 tunnistatakse kehtetuks;

26) paragrahvi 44 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „aukonsul edastab“ tekstiosaga „põhjendatul juhul ja“;

27) paragrahvi 47 pealkiri ja lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„§ 47. Elamisloa ja elamisõiguse taotluse edastamine ning elamisloa ja elamisõigust tõendava dokumendi väljastamine

(1) Konsulaarametnik edastab välisriigi kodaniku elamisloa taotluse või elamisõiguse taotluse menetluse võtmiseks Politsei- ja Piirivalveametile välismaalaste seaduse ning Euroopa Liidu kodaniku seaduse kohaselt.“;

28) paragrahvi 53 lõige 6 ja § 59 tunnistatakse kehtetuks;

29) paragrahvi 61 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Konsulaarametnik või aukonsul esindab kinnipeetud või karistust kandva Eesti kodaniku või välismaalase huve konsulaarpiirkonna asutuses tema taotlusel juhul, kui on põhjendatud kahtlus, et isiku põhiõigused ei ole kinnipidamisasutuses tagatud.“;

30) paragrahvi 61 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

31) paragrahvi 64 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:

„(2¹) Hädasolijale antav tagatiseta rahaline abi võib seisneda rahaks arvatavas muus abis ja konsulaarabi osutamisega seotud vältimatutes kuludes.

(2²) Välisministeerium võib kriisiolukorras osutada konsulaarabi, nõudmata tagasimaksmise kohustuse vormi täitmist, kui konsulaarabi osutamine on vältimatu.“;

32) paragrahvi 64 lõiget 3¹ täiendatakse pärast tekstiosa „Eesti kodanik“ tekstiosaga „või välismaalane“;

33) paragrahvi 64 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Konsulaarabi kulude tagasimaksmise korra, tagatiseta rahalise abi taotluse vormi ja konsulaarabi kulude tagasimaksmise kohustuse vormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

34) paragrahvi 64 lõige 6¹ tunnistatakse kehtetuks;

35) seadust täiendatakse §-ga 64¹ järgmises sõnastuses:

„§ 64¹. Kulude hüvitamine Eestile ja teisele Euroopa Liidu liikmesriigile

(1) Välisministeeriumil on õigus Euroopa Liidu liikmesriigi esindamata kodanikule konsulaarabi osutamise järel nõuda abiga seotud kulude hüvitamist tema kodakondsusjärgselt liikmesriigilt.

(2) Kui teine Euroopa Liidu liikmesriik edastab Välisministeeriumile käesoleva seaduse § 64 lõikes 6 alusel kehtestatud vormil kulude hüvitamise taotluse, hüvitab Välisministeerium asjaomasele Euroopa Liidu liikmesriigile kulud 12 kuu jooksul.

(3) Välisministeerium võib paluda Euroopa Liidu liikmesriigi esindamata kodaniku kodakondsusjärgselt liikmesriigilt kriisiolukorras konsulaarabi osutamise kulude proportsionaalset hüvitamist, jagades tegelikult kantud kulude kogusumma abi saanud kodanike arvuga.

(4) Kui Eesti sai abistamiseks rahalist toetust liidu kodanikukaitse mehhanismi kaudu, määratakse Euroopa Liidu liikmesriigi esindamata kodaniku kodakondsusjärgse liikmesriigi osa suurus kindlaks pärast liidu osa mahaarvamist.“;

36) paragrahvi 67 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) perekonnaseisutoiming;“;

37) paragrahvi 67 lõike 1 punkt 10 tunnistatakse kehtetuks;

38) seadust täiendatakse §-ga 70¹ järgmises sõnastuses:

„§ 70¹. Perekonnaseisutoiming

Konsulaarametnik või konsulaarsekretär teeb perekonnaseisutoimingute seaduses sätestatud tingimustel ja korras andmehõivekandeid välisesindusele esitatud ja välisriigis koostatud perekonnaseisudokumentide alusel.“;

39) paragrahv 71 tunnistatakse kehtetuks;

40) seadust täiendatakse §-ga 75³ järgmises sõnastuses:

„§ 75³. Konsulaarametniku erikutse kaotamine

2027. aasta 1. jaanuaril konsulaarametniku erikutset omavad isikud loetakse konsulaarametniku kutset omavaks.“.

§ 2. Isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmine

Isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 5 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) väljastab Eesti kodaniku passi ja isikutunnistuse välisriigis viibivale Eesti kodanikule;“.

§ 3. Perekonnaseisutoimingute seaduse muutmine

Perekonnaseisutoimingute seaduse §-st 47 jäetakse välja tekstiosa „või konsulaarametniku tõestatud“.

§ 4. Rahvastikuregistri seaduse muutmine

Rahvastikuregistri seaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 40 lõike 3 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„4) maakonnakeskuse kohaliku omavalitsuse üksus või Eesti välisesinduse konsulaarametniku või välisriigi notari poolt notariaalselt kinnitatud taotluse alusel volitatud töötleja isikukoodi riigi andmekogusse kandmiseks seaduse või andmekogu põhimääruse alusel;“;
- 2) paragrahvi 40 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:
„(3¹) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 4 nimetatud välisriigi notari poolt kinnitatud taotlus peab olema legaliseeritud või kinnitatud tunnistusega (*apostille*’ga), välja arvatud juhul, kui õigusakt näeb ette teisiti.“.

§ 5. Pärimisseaduse muutmine

Pärimisseaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 176 lõikest 2² jäetakse välja tekstiosa „, erikutsega konsulaarametnikud“;
- 2) paragrahvi 177¹ lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „või konsulaarametnik“.

§ 6. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 43 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Konsulaarametnikul on õigus isiku, Eesti riigiasutuse või kohaliku omavalitsuse üksuse organi, samuti välisriigi riigiasutuse põhjendatud taotlusel, diplomaatilise noodiga alusel või välislepingus ette nähtud juhul vabastada isik käesoleva seaduse §-s 304, 309, 310, 314 või 316 või § 319 lõikes 1 või 5 nimetatud toimingute eest riigilõivu tasumisest või vähendada tasutava riigilõivu määra, lähtudes isiku majanduslikust olukorrast või kultuuri-, välis-, arengupoliitilisest või muust olulisest avalikust huvist.“;
- 2) paragrahvi 86 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Karistusregistri paberandjal teate väljastamise eest rohkem kui üks kord aasta jooksul tasutakse riigilõivu 4 eurot ja välisesinduses 20 eurot.“;
- 3) paragrahvi 272 lõiget 1 täiendatakse kolmanda lausega järgmises sõnastuses:
„Kui toimingut taotletakse välisesinduses ja taotleja elukoht ei ole rahvastikuregistri andmetel registreeritud välisriigis, tasutakse riigilõivu 150 eurot.“;
- 4) paragrahvi 272 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) E-residendi digitaalse isikutunnistuse väljaandmise taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 165 eurot.“;

5) paragrahvi 272 lõike 7 esimest lauset täiendatakse pärast tekstiosa „20 eurot“ tekstiosaga „ja välisesinduses 50 eurot“;

6) paragrahvi 272 lõike 7 teist lauset täiendatakse pärast tekstiosa „30 eurot“ tekstiosaga „ja välisesinduses 60 eurot“;

7) paragrahvi 272 lõiget 8 täiendatakse kolmanda lausega järgmises sõnastuses:
„Kui toimingut taotletakse välisesinduses ja taotleja elukoht ei ole rahvastikuregistri andmetel registreeritud välisriigis, tasutakse riigilõivu 180 eurot.“;

8) paragrahvi 272 lõike 10 esimest lauset täiendatakse pärast tekstiosa „25 eurot“ tekstiosaga „ja välisesinduses 55 eurot“;

9) paragrahvi 272 lõiget 10 täiendatakse kolmanda lausega järgmises sõnastuses:
„Kui toimingut taotletakse välisesinduses ja taotleja elukoht ei ole rahvastikuregistri andmetel registreeritud välisriigis, tasutakse riigilõivu 110 eurot.“;

10) paragrahvi 272 lõiget 11 täiendatakse kolmanda lausega järgmises sõnastuses:
„Kui toimingut taotletakse välisesinduses ja taotleja elukoht ei ole rahvastikuregistri andmetel registreeritud välisriigis, tasutakse riigilõivu 220 eurot.“;

11) paragrahvi 272 lõike 13 esimest lauset täiendatakse pärast tekstiosa „35 eurot“ tekstiosaga „ja välisesinduses 65 eurot“;

12) paragrahvi 272 lõiget 13 täiendatakse pärast esimest lauset lausega järgmises sõnastuses:
„Kui toimingut taotletakse välisesinduses ja taotleja elukoht ei ole rahvastikuregistri andmetel registreeritud välisriigis, tasutakse riigilõivu 130 eurot.“;

13) paragrahvi 272 lõike 13 teises lauses asendatakse sõna „elamisloa“ sõnaga „elamisloakaardi“;

14) paragrahvi 272 lõike 19 punktid 1–3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„1) 35 eurot, kui reisidokument on kadunud, varastatud või hävinud või kui taotlejal ei ole seda muul põhjusel võimalik mõistliku aja jooksul saada;
2) 160 eurot, kui reisidokument on kehtivuse kaotanud;
3) 55 eurot, kui tegemist on alla üheaastase lapsega, kellele ei ole varem väljastatud isikut tõendavat dokumenti.“;

15) paragrahvi 272 lõige 20 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(20) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2, 3, 7, 8, 10, 11 või 13 nimetatud dokumendi välisesinduses või aukonsuli kaudu väljastamise eest tasutakse dokumendi taotlemisel riigilõivu 35 eurot.“;

16) paragrahvi 272 lõiget 20 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:
„Kui taotleja elukoht ei ole rahvastikuregistri andmetel registreeritud välisriigis, tasutakse käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2, 3, 8 või 11 nimetatud dokumendi välisesinduses või aukonsuli kaudu väljastamise eest dokumendi taotlemisel riigilõivu 70 eurot.“;

17) paragrahvi 272 täiendatakse lõikega 21¹ järgmises sõnastuses:

„(21¹) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2, 3, 7, 8, 10, 11 või 13 nimetatud dokumendi taotlus esitatakse välisriigis väljaspool välisesinduse ruume, lisandub tasutavale riigilõivumäärale 20 eurot.“;

18) paragrahvi 272¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Isiku taotlusel isikutunnistuse, elamisloakaardi ja digitaalse isikutunnistuse kasutajale dokumenti kantud sertifikaatide uute turvakoodide väljastamise eest tasutakse riigilõivu 10 eurot ja välisesinduses 35 eurot. Kui toimingut taotletakse välisesinduses ja taotleja elukoht ei ole rahvastikuregistri andmetel registreeritud välisriigis, tasutakse riigilõivu 70 eurot.“;

19) seaduse 13. peatüki 1. jagu täiendatakse 3. jaotisega järgmises sõnastuses:

„3. jaotis Konsulaarteenused

§ 303². Dokumendi legaliseerimine

Dokumendi legaliseerimise taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 45 eurot.“;

20) paragrahvi 304 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Konsulaarametnikule teada olevate asjaolude kohta tõendi väljastamise eest tasutakse riigilõivu 60 eurot.“;

21) paragrahvi 305 lõiked 1 ja 1¹ tunnistatakse kehtetuks;

22) paragrahvi 305 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Notariaalse kinnitamise eest tasutakse riigilõivu 60 eurot.“;

23) paragrahvi 305 lõiked 3 ja 4 ning §-d 306 ja 308 tunnistatakse kehtetuks;

24) paragrahvi 309 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Dokumendi legaliseerimise taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 60 eurot.“;

25) paragrahvid 310–313 tunnistatakse kehtetuks;

26) paragrahvi 314 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Välisesinduse kaudu dokumendi tellimise eest tasutakse riigilõivu 40 eurot.“;

27) paragrahvi 315 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Dokumendi tunnistusega (*apostille*’ga) kinnitamise tellimise eest tasutakse riigilõivu 40 eurot.“;

28) paragrahvi 316 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Välisesinduse kaudu dokumendi edastamise eest tasutakse riigilõivu 60 eurot.“;

29) paragrahvi 317 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Välisesinduse kaudu hagiavalduse, nõude või dokumendi teatavakstegemise eest tasutakse riigilõivu 30 eurot.“;

30) paragrahvi 319 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Eesti kodaniku või välismaalase välisriigis kinnitatud või tuvastatud perekonnaseisuandmete muudatuste, välja arvatud surma andmete andmehõivega rahvastikuregistrisse kandmise eest perekonnaseisutoimingute seaduse § 50 lõike 1 kohaselt tasutakse riigilõivu 60 eurot, kui toimingut taotletakse välisesinduses ja andmehõivega seotud Eesti kodaniku või välismaalase elukoht ei ole rahvastikuregistri andmetel registreeritud välisriigis. Riigilõivu ei pea tasuma juhul, kui andmehõivekandega seotud vähemalt ühe Eesti kodaniku või välismaalase elukoht on registreeritud välismaal.“;

31) seadust täiendatakse §-ga 319² järgmises sõnastuses:

„§ 319². Toimingu tegemine väljaspool välisesindust

Käesolevas jaos kirjeldatud toimingu tegemise eest väljaspool välisesinduse ruume lisandub toimingu riigilõivumäärale 20 eurot.“;

32) paragrahv 320 tunnistatakse kehtetuks.

§ 7. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 6 punktid 3, 7, 9, 10, 12 ja 16 jõustuvad 2027. aasta 2. juunil.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026

Algatab Vabariigi Valitsus 23. aprillil 2026. a nr 2-6/26-00848

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik